

KALE IZENDEGIA (BAKIO) 2.

BIRJILANDAKO BIDEA: *Birjilandako bidea* (1944) izena da aspalditik bide orretarako erabilten izan dogun izena, agoz eta idatziz be.

BISTALAIKO oinbidea: *Bistalai* etxearen erreferentzia 1911. urtean agertu da leenengoz, jaubea Aniceto Uriarte izan zan orduan. *Bistalai* ondoko errekaldean dagoan oinezko bideari izena emoteko aukeratu dogu berau. *Bistalai* eta *Bistalaitxu* (1940) etxeak *Urzabal* izeneko paduran eginda egozan.

BUZTINDI kalea: Kale au *Buztindi* (1910) izeneko basoan egingo da. Basoa, alderdi baten, soloa be izan zan. *Minitua*, *Minituatze* eta *Besondona* (1641) aldeetxeetakoa izan zan. *San Pelaio* izeneko auzoan dogu au.

ELEXALDEKO BIDEA: *Elexalde* (1858) izeneko aldeetxea, erri etxea, erriko *Andra Mari* (1662) eleizearen ondoan egoan. Aren ondoan egon ziran be *Abadiena* (1944) eta *Ospital* (1862) izenekoak. Iru etxeok eleizeagaz *Elexalde* izeneko ingurua egiten eben eta ortik zabaldu zan izena auzo osoari, *Elexalde* auzoa. Ara joateko bidea, bada, *Elexaldeko bidea* 1903. urtean egin zan.

ELEXALDEKO plazea: Aitaturtako iru etxeak (*Elexalde*, *Abadiena* eta *Ospital*), orain dala urte asko ez dala, eratsi ziran gaurko plazatzua egiteko. Plazatzua non?, eta *Elexalde* deritxon inguruan, ortik, bada, aukeratutako izena.

ERDIKOBENTA kalea: Leenengo-leenengo *Benta* edo *Bentazar* izeneko etxea egon zan inguru aretan. Geroago baten, *Bentabarri* edo *Altamira* eritxon etxea egin zan. Eta osteango baten, *Erdikobenta* izeneko, *Bentazar* eta *Bentabarri* bion artean, egin be. *Erdikobenta* izena bada erabili dogu kale au izentetako.

ERREKAONDO kalea: *Errekaondo* (1910) eta *Sallaluzea* (1809) soloen ganean dago eginda *Villa Concha* (1922) izeneko etxea. Solook *Zubieta* (1641) aldeetxeetakoak ziran. Alan bada, beste leku-izen batzuen artean kale orren paraje-paraje dagoan au aukeratu dogu.

ERREMENTERIA kalea: *Errementeria* (1745) izeneko aldeetxea galdu zan orain dala 50 urte inguru, *Makuena* (1890) izenagaz be ezaguna izan da errian. Kalea dagoan inguru aretan egoan *Errementeria*, gaur egun, *Makuenabarri* dalako etxea dagoan lekuan, atan be. Kaleari izen ori imini deutsogu a etxea gomutauarren.

ERRENTERIAKO bidea: *Erreteria* (1422) aldeetxera joateko bidea izan zan *Errenteriako bidea* (1953) izeneko, erreka nagusitik asita.

ERROTABARRIAURRE kalea: *Errotaurre* (1910) edo *Etxeurrekosolo* (1926) da lur saila orren izena, *Errotabarri* (1876) errotearena atan be. Ortik bada, kale orren izena: *Errotabarriaurre*.

ESPARRUA kalea: *Esparrua* (1922) izeneko soloa *Portuondobarri* (1881) etxekoa izan zan. Bertan egin ziran *Ainhua* eta *Esparrua* diralako etxeak. *Esparrua* kalea be bertan lur saila aretan gindala dago.

ETXEBARRIALDE kalea: *Etxebarrialde* (1910) lur saila etxe askotako saila andi luzea da, *Etxebarrialde* (1796), *Beitia*, *Gorrondona*, *Artetxe* eta *Pozuaga* (1901) aldeetxeetakoa, izan be. Egoki eritxi izan deutsogu, bada, kale orreri solo orren izena iminteari, ber-bertan dagoalako egoan.

GOIENKALE: Kale luzea izan eta kale orren ibilbidean leku-izen asko egonda, euskal kale izendegi istorikoa erabiltea ebatzi dogu. Bakioko urigunean *Zarragako erreka* (1882) eta *Albobi-de* dalakoaren artean lotuko da kale ori, *Zubiaurrealde* alderdian eta areantxu baten *Urkizaurrealde* auzoan be. *Basigoko bide*

nagusiaren eskoiko alderdian lotuko da. Ortik bada, daukan izena.

AREATZAKO etorbidea: *San Peleio*ko bide nagusitik (1918) areatzara doan kalea da, etorbidea. Bertan eta aren inguruan dagozan leku-izenak ez dira, gure eritxiz, egoki-egokiak izan. Orduan, erdibidekoa artuta. Esan bear da, beste leku batzuetan ondartzat berbea erabilten bada be, Bakioko erabilten dan “areatza” (*aritz*) berbeari eutsi gura izan deutsogula, Bakioko euskerearen lekuko.

IBARRATORRE kalea: *Ibarratorre* (1641) da izatez errian egon dan torretxerik zaarrena edota bakarra. *Torrezar* (1883) izenagaz be ezaguna da errian. Gaurko egunera arte be, torretxearen ezaugarriak gorde ditu etxe orrek (balio andiko 4 azkonzulo), eta orregaitik balio kultural eta istoriko-arkitektoniko itzela dauka. *Ibarratorre*koenak izango ziran, seguru antzean, sasoi zaarretan, *Ibarragoikoa* (1641) eta *Ibarrabekoa* (1641) baserriak, *Santa Katalinako ermitea* (1891), eta baita *Bengolea* (1561) olea eta *Bekoerrota* (1745) errotea be. Torretxearen menpean egon zan lurraldekoak diranak, atan be. Alantxe ulertuten da zergaitik, errekearen bestaldean egon arren, *Basigoko* lurrak izan ziran arrek eta ez Bermeokoak, alango lurradar erara *Zubiaurrealde*ko lurretan sartuten dana. Inguru istoriko orreri eutsi gurean, kaleari izen ori imini deutsogu.

IBARRETA kalea: *Ibarreta* izeneko etxe moltso barria egin zan inguru aretan orain dala denpora asko ez dala. An dagozan soloen arteko bat *Ibarreta* (1890) izeneko da eta berau aukeratu eben etxe moltso barria izentetako. *Ibarreta* soloa *Ibarratorre* eta *Etxebarria* (1641) etxetakoak zan. Izen au Bakioko beste inguru batzuetan agertu arren be, etxe moltso orren inguruan dagoan kaleari imini jako.

ITURRIONDO kalea: *Iturriondo* (1910) edo *Iturrikosolo* (1910) izan ziran *Makatzeko iturria* (1952) deritxonaren ondoan egoan soloaren izenak. Solo au *Uribarrigoikoa* (1634) izeneko aldeetxeetakoak zan Kaleak, bada, bertako lurraren izena eukiko dau.

KANPOSOLO kalea: *Kanposolo* (1910) izeneko lur saila *Artetxe* eta *Gorrondona* aldeetxeetakoa zan. Alanda ze, kale onek bertako izena artuko dau.

KONTXAONDOKO ZUBIA: *Kontxaondo* (1891) da errekearen alderdi bietan dagoan lur saila andiaren izena. *Erreteria* etxekoa izan zan. *Erreterriako zubia* (1883), *Arrizubi* (1892) edota *Arrizkozubi* (1909) eta *Olaskoetxe*ko *zubia* (1930) izenak ezagutua izan da au zubiau. Guk, ostera, *Kontxaondoko zubia* (1901) izena aukeratu dogu, errekalde bietako toponimo zaarri eutsi gurean. *Kontxaondo* (1900) da, izatez be, ango etxe baten izena, edo *Olaskoetxe* (1921) izenagaz ezaguna.

KURTZEPERIOKO MALLAK: *Kurtzeperioko bidea* (1897) izenagaz ezaguna izan zan errian. Gaur egun, barriz, *Kurtzeperioko mallak* (1917) izenagaz ezaguna da, mailak geroago baten imini jakozan eta *Kurtzeperioko* izan zan gaur egun ilerria dagoan lekuan bertan egoan ermitea, au da, *Kurtzeperioko ermitea* (1880).

LAPIKOLURREKO MALLAK: Pelotalekutik eta Armintzako bideginoko bideari emoten jako *Lapikolurreko mallak* (1981) izena. Asikeratan, bidezidorra izan bazan be, mailak geroago baten egin jakozan. Agoz be, alantxe esaten jako gaur egun be.

(jarraitzeko)
INIAKI MARTIARTU